http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Ona Gabrielė Rudzinskienė

RG-50.473*0155

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Alicija Žukauskaitė: Pirmiausia norėjau paprašyti, kad prisistatytumėte mums. Koks jūsų vardas ir pavardė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ona Gabrielė Rudzinskienė.
Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais jūs esate gimusi?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: 1926.
Alicija Žukauskaitė: O kur?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Leipalingyje, šitoj pačioj gatvėj.
Alicija Žukauskaitė: Ir visą gyvenimą gyvenote Leipalingyje?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Čianais (čia). Gal reiks ir numirt čianais.
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar prieš karą Leipalingyje buvo žydų?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Buvo. Buvo.
Alicija Žukauskaitė: Ar daug?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Netoli... ar 200, ar virš 200.
Alicija Žukauskaitė: O mokykloje? Gal mokėtės kartu su žydais?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Mokiausi. Buvo ir berniukų, ir mergaičių buvo.
Alicija Žukauskaitė: Kas atsitiko su tais žydais, kai prasidėjo karas?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu… suvaržė juos labai.
Alicija Žukauskaitė: Kaip suvaržė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Jie negalėjo be ženklų niekur eiti, iš savo namų niekur negalėjo išeiti. Labai jie buvo suvaržyti.
Alicija Žukauskaitė: Be kokių ženklų?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Žvaigždės. Geltonos. Ant pečių.
Alicija Žukauskaitė: O paskui kas buvo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Paskiau juos uždarė, visus surinko ir sinagogoj uždarė. Uždarė ir dvi paras ar kiek juos laikė uždarę. Kaip dabar atsimenu, buvo ketvirtadienis. Kaip anksčiau, tai buvo turgai Leipalingy ketvirtadieniais. Nu, tai iš turgaus visus išvaikė žmones, liepė išvažinėt, nu, ir tada pirmiau vyrus nuvarė, o paskui moteris. Ir sušaudė.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kaip jie buvo uždaryti toj sinagogoj?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Aš nemačiau, bet mano mama matė, nes mano mama nunešdavo jiems pieno. Mama tai su jais pažįstama buvo, nes mama čia gimusi ir užaugusi, ir žydai čionais, katrie senesni buvo, tai visi pažįstami buvo.
Alicija Žukauskaitė: O kaip ten viskas vyko tą turgaus dieną, ar matėt, kaip ten viskas buvo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ne, aš namuose buvau.
Alicija Žukauskaitė: O ką jūs matėt iš namų?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Mačiau, kaip varė juos šaudyt.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs žinojot tada, kur juos varo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, tai kad jau naktį buvo iškastas griovys jiems, žinojome. Ba naktį vyrus surinko, nuvedė už kapų tokin kalnan, ten iškasė griovį. Tą mes žinojome.
Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinojote, kad griovį iškasė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Užtat kad mano brolį buvo paėmę kasti.
Alicija Žukauskaitė: Jūs matėt, kaip jūsų brolį paėmė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, tai naktį atėjo ginkluoti ir iš namų pasiėmė.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs juos pažinojote?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ne, čia buvo ne vietiniai. Policininkai buvo čia kokie tai Leipalingio ir buvo privažiavusių.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Alicija Žukauskaitė: Ir ką brolis pasakojo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Na, ką pasakojo? Stovėjo ginkluoti (žmonės), kol iškasė tą griovį. Ir kai jau ryte visai buvo šviesu, kai buvo iškastas (griovys), tai juos tada paleido.
Alicija Žukauskaitė: Ar kai brolis kasė, ar jis žinojo, kam jisai kasa tą duobę?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, tai kodėl gi nežinojo, visi žinojo, kad uždaryti jie (žydai), ir atvarė juos griovio kasti. Kodėl gi nežinojo? Mama pasakė, kai nunešė pieno ketvirtadienį, bet jie netikėjo, žydai. Jie galvojo, kad juos išveš.
Alicija Žukauskaitė: Papasakokit, ką jūs matėt, kaip juos varė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Tik su baltom kelnėm (apatinėm).
Alicija Žukauskaitė: Kas su baltom kelnėm?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Vyrai išrengti buvo, tik su baltom kelnėm ir su baltiniais. Ir sakytum basi buvo. Šito tikrai negaliu pasakyti, bet juos taip ir nuvarė. Katrie buvo jau seni, tai tuos vežė. Pavarė žmones su arkliais, ir juos vežė.
Alicija Žukauskaitė: Kai pro jus pravarė tuos vyrus, kas juos varė tuos vyrus?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Buvo, sakė, iš Alytaus kokie tai atvažiavę, juodai apsirengę, sakė, kad jie kokie tai smaugikai.
Alicija Žukauskaitė: O jūs matėt tuos smaugikus?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Matėm. Aukšti vyrai, ginkluoti. Nu, ir paskui sakė, kad po to, kai sušaudė, visą naktį gėrė restorane Leipalingyje.
Alicija Žukauskaitė: Kai nuvarė vyrus, kas buvo po to?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Po to grįžo ir moteris varė. Ir vaikus.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs girdėjot šūvius?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Girdėt buvo, taigi čia netoliausia, kaip kapai, už kapų pakrantė, ir ten juos šaudė. Taigi buvo girdėt kaip šaudė.
Alicija Žukauskaitė: Ar tai buvo pavieniai šūviai, ar tokios serijos?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Serijos. Serijos buvo... Baisu buvo.
Alicija Žukauskaitė: Ir kiek laiko maždaug truko tas šaudymas?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ką aš žinau? Po pietų pradėjo šaudyt, į pavakarį jau buvo sušaudyta.
Alicija Žukauskaitė: Jūs išgirdot šaudymus po to, kai nuvarė vyrus ar kai nuvarė moteris?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Buvo girdėt, kai vyrus šaudė, buvo girdėt, kai ir moteris šaudė.
Alicija Žukauskaitė: Kaip atrodė moterys, kurias varė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Baisiai. Baisiai atrodė, labai baisiai. Baisu. Aš jau buvau mergiščia, tai baisu buvo, labai baisu. Oj...
Alicija Žukauskaitė: Kaip jos buvo apsirengusios, gal prisimenate?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, su suknelėmis. Su suknelėm, kokias turėjo, buvo. Jos nebuvo išrengtos, jos buvo kaip apsirengusios. O vyrai tai buvo išrengti, su baltom kelnėm ir baltiniais.
Alicija Žukauskaitė: O vaikų ar buvo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Buvo, buvo ir vaikų. Vaikus moterys nešėsi mažus tokius.
Alicija Žukauskaitė: Ar atpažinot tarp tų žmonių kokių nors pažystamų savo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Tai kad visi pažystami buvo. Sykiu eita mokyklon su tais vaikais. Pažinom. Aš, kaip nuolatinė gyventoja, tai būdavo mama nusiunčia į parduotuvę, parduotuves kiti (žydai) turėjo, - visi pažystami buvo.
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar jūs matėt, kaip grįžo atgal tie, kurie šaudė?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Ona Gabrielė Rudzinskienė: Varė ginkluoti, juodai apsirengę, paskui visi kartu ir grįžo.
Alicija Žukauskaitė: Matėt, kaip grįžo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Matėm.
Alicija Žukauskaitė: Kaip jie atrodė, kaip jie elgėsi?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Kai mes matėm, kaip varė, tai mums atrodė baisiai labai. Baisus žmogus... Baisu...
Alicija Žukauskaitė: Jūs sakėt, kad jie restorane gėrė, taip?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, tai šnekėjo, šnekėjo žmonės, kad, sako, visą naktį gėrė.
Alicija Žukauskaitė: Kam priklausė tas restoranas?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Aš dabar ir neatsimenu, kieno jis buvo. Kokis tai ne vietinis turėjo tą restoraną?.. Jau neatsimenu, šitiek metų praėjo.
Alicija Žukauskaitė: Ar buvo tarp tų, kurie varė, vietinių iš Leipalingio žnonių?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ne, leipalingiškių nebuvo. Tie, kurie buvo policininkai, tie buvo atvažiavę iš kur tai.
Alicija Žukauskaitė: O kas atsitiko su žydų turtu, kai juos surinko, išvarė, sušaudė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nugi paskui policininkai išsidraskė, išsinešiojo.
Alicija Žukauskaitė: Ar teko matyti, kad kas nors imtų ar nešiotų svetimą daiktą?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ne, aš nėjau visai į miestelį, nemačiau. Išsidalino tai policininkai, kas gi tenais...
Alicija Žukauskaitė: Kai tą duobę iškasė, kieno žemėj buvo iškasta ta duobė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Mūsų. Mūsų buvo žemė tenais.
Alicija Žukauskaitė: Jūsų žemėj?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Mhm. Kai jau sušaudė, mama barėsi, sako, kam jūs šitaip padarėte. Sako, o koks tavo reikalas.
Alicija Žukauskaitė: O ką ji barė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Su policija barėsi. Kas ten bobos klausys? Ginkluoti, ką norėjo, tą darė.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs po to buvote nuėjusi į tą vietą?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Taigi mūsų ganiava, mes ten karves ganėme. Antryt, kai nuginėme, tai prieš kalną sušaudyta, o žemai buvo pieva mūsų, tai ten mes ganėm karves. Tai mes nuėjom pažiūrėt. Tai nuo kalkių statinės stovėjo tuščios, matyt, kai sušaudė, tai užpylė kalkėmis, kad tuščios statinės buvo. Prieš kalną buvo smulkių kaulų daug.
Alicija Žukauskaitė: Ką dar matėt?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nieko. Net kraujas buvo viršun išsisunkęs. Visgi šitiek žmonių.
Alicija Žukauskaitė: Kokio maždaug didumo galėjo būti ta duobė, ilgio, pločio?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ilgoka. Paskiau, jau po karo, taigi juos atkasė. Atkasė ir perlaidojo. Dabar toj vietoj, kur juos sušaudė, tai miškas užaugęs jau.
Alicija Žukauskaitė: O daiktų kokių nors matėt prie duobės?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ne, tiktai kai pašaldinėjo (pradėjo šalti), jau rugiai buvo pasėti, jau tokie rugučiai buvo, tai kad varyta per tuos mūsų rugius buvo, tai antrašų (užrašų) buvo išmėtyta.
Alicija Žukauskaitė: Antrašų?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Jie, matyt, susirašinėjo, buvo Amerikoj giminių, šitan Izraely giminių, tai jie turėjo antrašus.
Alicija Žukauskaitė: Jūs turit omeny laiškus?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Ona Gabrielė Rudzinskienė: Matyt, laiškai buvo.
Alicija Žukauskaitė: Jūs matėt tuos laiškus?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Matėm, bet neėmėm, ba bijojom. Rodos, būtų paimta, bet išsibaidę (išsigandę) žmonės, mes, vaikai, bijojom iš tolo.
Alicija Žukauskaitė: Gal dar daugiau kokių daiktų buvo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, ne, tik tų antrašų nuo laiškų buvo, o taip tai nieko nebuvo.
Alicija Žukauskaitė: O tie kaulai, sakot, iš kur jūs galvojat, kad tai buvo žmonių kaulai?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu tai va, prieš kalną šaudyta, iš kur gi tie kaulai atsirado...
Alicija Žukauskaitė: Kai žydai buvo suvaryti į sinagogą, jūs matėt, kaip jie buvo suvaryti?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Aš tai nemačiau, sakau, mano mama vis eidavo, nešdavo pieną. Bet jie netikėjo, kad šaudys. Jie tikėjosi, kad juos išveš.
Alicija Žukauskaitė: Ar kas nors iš Leipalingio žydų išsigelbėjo?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Buvo... buvo pasitraukę, kai rusai traukėsi, tai buvo keli pasitraukę kartu. Tai paskiau, kai grįžo Tarybų Sąjunga, tai jie buvo grįžę. Bet vieni Vilniuj gyveno, kiti buvo išvažiavę iš Lietuvos, ir dar girdėt, kad jau nė vieno nėra tarp gyvų leipalingiškio.
Alicija Žukauskaitė: Kas buvo Leipalingio policijos viršininkas?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Budrevičius.
Alicija Žukauskaitė: Koks jo vardas?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Na, žinot, vardo nežinau. Tik žinau, atsimenu, toks nedidelis ir jau nejaunas vyras buvo. Budrevičius. Jis buvo iš kaimo, iš Raudonikių, tai aplinkiniai visi žmonės pažinojo jį. O tų policininkų buvo daug nevietinių. Tą Budrevičių išvežė. Vokiečiai pasitraukė, grįžo rusai, tada jį išvežė su šeima. Nejaunas buvo, tai iki šito laiko garantuotai jo nėra. Žinau, kad dukra buvo to Budrevičiaus, jau tokia pana buvo. Paskiau jis bijojo gyventi kaime, tai jis buvo su šeima persikėlęs, Leipalingy gyveno. Žydo name gyveno.
Alicija Žukauskaitė: Tai jis persikėlė į žydų namą po to, kai žydų neliko ar prieš tai?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Kai neliko jau žydų, tai jis tada persikraustė su šeima.
Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar kunigas, klebonas per pamaldas sakė ką nors apie tai, kas čia pasidarė, ar nieko nesakė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Atsimenu, kad buvo kunigas Stanaitis. Klebonas. Po karo jis mirė čia Leipalingy. Nu, ir jis buvo nepatenkintas, baisiai buvo nepatenkintas. Klebonija, kai tik įvažiuojat į mūsų gatvę, tai čia jis gyveno. Tai ir jis matė viską, kas darėsi. Baisu buvo, baisu.
Alicija Žukauskaitė: O ką reiškia „klebonas buvo nepatenkintas“. O ką jis darė dėl to, kad jis yra nepatenkintas?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, argi bus patenkintas, kad varo žmones šaudyti? Ar jis bus patenkintas? Klebonas Stanaitis tai buvo labai geras kunigas, kiek jis užstojo žmonių, kiek būtų vokiečiai sušaudę... Tai jis, - moterys atėjo, paprašė, tai jis ant kelio su motociklu pasivijo (prisivijo), o jis mokėjo gerai vokiškai, klebonas, pašnekėjo su tais vokiečiais, ir vokiečiai paleido tuos žmones.
Alicija Žukauskaitė: Kokius žmones?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Leipalingiškius buvo paėmę. Vyrus surinko ir vežė. Garantuotai, kad būtų sušaudę.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Alicija Žukauskaitė: Ir ką klebonas padarė?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Paprašė, pašnekėjo su jais, paprašė, ir paleido.
Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėte tą grupę tų, kurie, kaip jūs sakėte, turėjo būti sušaudyti?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Ne, mes nematėm, tik jų giminės, jų žmonos atlėkė pas kleboną, prašė. Sakė, paėmė juos ir Kapčiamiesčio plentu veža. Bet tie, kurie buvo paimti, kiek jau metų – nė vieno gyvo nėra, jau išmirę visi, ba jau buvo suaugę vyrai.
Alicija Žukauskaitė: O už ką jie buvo paimti?
Ona Gabrielė Rudzinskienė: Nu, tai kas turėjo piktumų, įtarė, kad komunistas buvo, tai vėl kokis kas... Už tai juos ir vežė sušaudyti. Paskaitė (palaikė) komunistais ir... Baisus buvo metas, baisu... Kad jau to karo nebūtų ir kad visi laimingai gyventų. Baisu.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.